

QUINZENA ARRE AUTONOMISTA

ANY I.

GRANOLLERS 1 ABRIL DE 1905

NÚM. 3

La redacció no respón dels treballs firmats.

Los originals no 's retornan.

Redacció y Administració

PLASSA PERPINYÀ, 14

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre. 0'75 ptas.
Número solt 0'15 »

Essent nacionalista l' acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots el catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar y sentir en materias relligiosas, politicas y socials.—(Declaració de la VII Assamblea de la Unió Catalanista.)

¿FEDERALS Ó CENTRALISTAS?

«Tinch de ferme càrrech de las alu-sions que se m' han dirigit. La primera es relativa al regionalisme. Aquí s' ha olvidat que 'l regionalisme no es mes que una fase del nostre sistema (federal). El federalisme y el regionalisme no difereixen sino en que 'l federalisme es decididament republicà y democrata, y el regionalisme considera indiferents las formas de govern y no sent l' amor que nosaltres sentim pels drets individuals. S' ha acusat als regionalistas de partidaris del separatisme. He llegit los seus molts manifestos, en cap d' ells hi he vist tan sols intents de separatisme. S' els ha qualificat també d' egoistas; tampoch he vist en cap dels manifestos catalanistas, que 's demani l' autonomia sols per Catalunya. Parlan de la autonomia de totas las regions de la Peninsula, y las volen enllassadas per un poder central, que regeixi los seus comuns interessos. Tampoch hi ha, ni pot haberhi regionalistas partidaris de la anexió; volguent com volen la autonomia, anirian a buscarla a la jacobina Fransa, d' ahont nos va venir la centralisació més opressora?

El regionalisme y el federalisme par-teixen del següent principi: en els sers colectius, lo mateix que 'n els indivi-guals, hi ha una vida interior y altre de

relació: en la vida de relació están sub-jectes al grupo superior—respecte á las regions, l' Estat;—en la vida interior han de ser completament autònoms, amos d' ells mateixos.

En virtut d' aquest principi determi-nem las facultats que perteneixen al Es-tat y las que perteneixen á las regions. Cada una de las regions ha de tenir pe-ra nosaltres la seva Constitució, las se-vas Corts, el seu govern, las sevas lleys, els seus tribunals, la seva Administra-ció, la seva Hisenda y fins el seu exér-cit.

Quinas atribucions, s' ens preguntarà, quedan al Estat? Totas las que avuy te, menos la ingerencia en la vida interior de las provincias y dels pobles. Com que l' Estat es el qui ha de dirigir la vida de relació, deu, en primer lloch, decidir els conflictes que hi hagin entre las regions. Dirimir els plets que neixin entre ciu-tadans de distintas regions, regir per Có-dichs y lleys el comer nacional, donar la ley (ó tipo) de la moneda, donar els pesos y medidas, tenir entre las sevas mans els corrèus y telégrafos, disposar de totas las vias de comunicació, tan flu-vials com terrestres, restablir l' ordre y garantir la llibertat en qualsevolga lloch ahont no arribin els poders regionals. També ha de regir la vida de relació en-tre Espanya y las demés nacions, ha de nombrar els cónsuls y agents diplomà-tichs, negociar tots els tractats que exi-geixi el benestar de la Nació, dicidir de la pau y de la guerra, disposar del exér-

cit y la armada y fixar els drets d' im-portació y exportació pera totas las mer-caderias. Ell, y sols ell, dirigeix el co-mers internacional.

Què te aquest sistema de utópich ni d' imposible? L' home condemna y rebutja ab molta freqüencia lo mateix que aplau-deix en el fons del seu pensament. ¿N' hi haura algún aquí que deixi de ferse càrrech y alabar la pau y la cultura de Suissa, la grandesa de Alemanya, el po-der dels Estats-Units, la creixent pros-peritat de Méjich y altres republicas d' América? Son nacions federalment regi-das, ahont cada regió constituheix un Estat, y te la seva Constitució, las sevas Corts, lo seu Govern, las sevas lleys, la seva Administració, la seva Hisenda y las sevas milicias.

En aqueixas nacions gestá faltada d' unitat la Patria? Tenen mes unitat que la nostra. ¿Son per ventura flacas? Bastant ens han demostrat la seva forsa el Es-tats-Units, y bastant demostra la seva la modesta Suissa, que malgrat veurers en-clavada entre grans Potencias, conserva íntegra la seva personalitat y la te mes segura que no la tenim nosaltres.

La federació es el sistema mes lògich y á la vegada mes flexible. Avuy mateix l' adoptan nacions unitariament regidas Federalment s' está constituhint Bolivia, y federalment s' han organísat ara las islas de la Australasia. Llarga ha sigut en aquestas islas la gestació; mes al fi, se li ha donat terme per medi de plebis-cits.

Ja l'any 1810 a las Corts de Cádiz, se demaná pera las provincias, lo que avuy se demana pera Barcelona ó Catalunya; váren rebutjarho las Corts, limitantse á donar á las provincias intervenció en las operaciones del Fisch.

Aquí 's va ab molta por tractantse de concedir llibertats; la llibertat espanta sempre á nostres governants. No tenen confiança ab els pobles; els volen sempre baix la seva tutela, com si l'Estat no necessités de tutor.»

Lo transcrit, que constitueix una defensa brillant del regionalisme, no es pas original nostre, ni de cap catalanista; aquestes paraules plenas de vida y d'un interès actual innegable no son pas fillas de cap *regionalista carcunda*, ni de cap *catalanista reaccionario y clerical*, sino que han sigut pronunciadas en el Congrés espanyol per un republicà de tota la vida, per un home sabi y de conducta intatxable, demócrata convensut, de ideas ben radicals, y á mes polítich profund y autonomista conseqüent. L'apóstol del federalisme En Francisco Pi y Margall, en sessió del dia 10 de Juliol de 1899, va exposar á la consideració dels diputats del Estat espanyol, aquest cúmulo de conceptes patriòtics, que son en sa gran majoria fidel encarnació de la realitat, y constitueixen al mateix temps que una enérgica y digna defensa dels drets y de las llibertats dels pobles y dels individus, un atach violent pera aquells que 's titulan republicans unitaris ó centralistas y aspiran á la consecució d'un réjim tan ó mes centralisador, uniformista y burócrata 'l que fruhim avuy dia y que tot volen copiarho é imitarho de la *jacobina Fransa d'ahont nos va venir la centralisació mes opresora*; y constitueix finalment una sanguanta fuetada pera aquells que titulantse republicans federals van de brasset ab els unitaris, els apoyan en meetings y reunions, se col-ligan ab ells quan se tracta d'eleccions y per una mesquina acta de regidor ó de diputat que 'ls tiran com engruna de pa sota la taula, fan lo seu joch, trevallant mediata ó immediatament á favor del centralisme, contradint manifestament els principis federals que diuhen sustentat y que 'ls va ensenyar el seu mestre.

No son federals sino centralistas aquells republicans que ab l'excusa de que els de la «Unión Republicana» defensen també la causa de la república, els apoyan d'una manera directa ó indirecta, no son federals aquells republicans que atacan durament als regionalistas ligitims que son com ells autonomistas, y en cambi aplaudeixen la política d'aquell que va dir que 'ls federals *debian exterminarse com á piratas*; no son federals sino centralistas aquells republicans que son regidors ó diputats gracias als vots dels unitaris, ó mercés á conxorras y lligas ab els mateixos, y

pretenen després passar per federals de bona lley, autonomistas de convicció, no siguent mes que vulgars esquiladors de llana ó vividors de la política. Tampoch son ni han sigut may federals ó autonomistas aquells monárquichs ó republicans que titulantse regionalistas fan un pasteleix ab gent centralista com lo de Berga y altres semblants. Son centralistas y res mes. Un circol no pot ser quadrat, si es quadrat no es circol. Un autonomista no pot ser centralista tot á la vegada ó simultaniament, si es lo primer no es lo segon y viceversa, sigui republicà ó sigui monárquich.

Per fortuna hi han encara molts federals catalans de bona fé, autonomistas convensuts que s'han adonat de l'am ab que volian pescarlos en benefici de la *meseta* absorvent y centralista y contra las regions. Afortunadament hi han encara federals que 's ratifican en lo seu programa autonomista y no volen confondre ab cap partit centralista, ni prestarhi el seu concurs, que resultaria forsosament en descredit y perjudici de tot el federalisme catalá en general y de la autonomia que defensen en particular. Bona prova de lo que acabem de dir son els acorts presos en la nit del 24 del present, per l'assemblea del partit federal en el «Centre Catalá Republicá Federalista» de la Plassa de Santa Agna y ab unanimitat de parers; entre altres hi figuren: l'expulsió del Sr. Juli del partit y negarli el dret á ostentar la seva representació en la Diputació Provincial; el nomenament d'una Comissió que durant l'Abril próxim formarà un nou cens y convocará en el primer de Maig novas eleccions de comité; y las bases d'aquest nou cens que diuhen en síntesis: que podran inscriurshi tots els ciutadans de 18 anys endevant que acceptin el programa federal de 22 de Juny de 1894 y 'ls acorts de las assembleas federals, no poguent estar inscrits en cap mes partit, ni entitat ó associació que á la vegada estigui adherida ab altre partit. El sol fet de comprobarse algún d'aquets extrems, facultará al Comité per exclurlo y esborrarlo del partit federal. Y finalment, las associacions que titulantse federals no exigeixin als seus socis els mateixos requisits ó idénticas condicions, no serán consideradas del partit federal.

No hi ha pas dupte que aixó es donar un gran pas cap á la purificació del federalisme catalá, pas que tendeix ben dretament á posar las cosas en el seu puesto y evitar que segueixin titulantse federals molts republicans que no son, ni han sigut may autonomistas, ó al menos no se n'han donat pas conte, y conscient ó inconscientment han afavorit y afavoreixen la causa del centralisme, facilitant els negocis, á Catalunya, de molta forasteralla, gens amiga de trevallar ni de guanyar el pa ab la suor del seu front, pero molt aficionada á *tirar* discursos que si be son completament buyts de sen-

tit prácticich, están en cambi ben saturats de frases espumosas, de teorías impossibles, de doctrinas inverossimils.

M. A.

FEM CULTURA

La principal y més grandiosa de las tasques que ha de portar á cap el catalanisme es la de millorar en tot lo possible la migrada y raquítica cultura catalana, si vol que sigui un fet la nacionalisació de Catalunya, y l'assoliment de la necessaria aptitud pera governarse ella mateixa, en lo que al seu govern intern se refereix, tal com se reclama y especifica ben justa y detalladament en las Bases de Manresa.

Y la gran feina d'aquesta tasca, la feina inmensa que representa l'assoliment d'aquest noble ideal, no 's veu á primera vista, ni 's percibeix am claritat, sino cuan se compara la nostra cultura am la de les grans nacions civilizadas. Pero no amb aquelles nacions que s'adjectiven amb aquest pompos qualificatiu y sols ne tenen el nom de tals, sino amb aquelles hont govern y ciutadans compleixen llurs debers exerceixen sos drets, amb aquells hont la qüestió social, gracias á la bona voluntat y al sa criteri de tots, no es més que un de tants problemas econòmics, am aquelles hont la llibertat de tothom es garantida y respectada, amb aquells hont l'estat es la salvaguarda de les vides dels ciutadans, amb aquells hont mercés al esforç, á la constancia y á la ajuda dels ciutadans en primer terme y del estat en segon, floreixen les ciencias y les arts y la literatura viu la vida del robusts, amb aquelles nacions, en fi, que tenen una personalitat propia y característica y de la que, els seus nacionals que procuren afermarla més cada dia, n'están orgullosos. Es am la d'aquestes nacions que mirant sempre endevant y enlairant els cors debem comparar la nostra actual cultura, puig es clar que si la comparabam am la de qualsevol de les moltes nacions histèriques y agòniques, degenerades filles dels llatins ó dels alarbs, la nostra cultura resultaria una mena de perfecció. No, no es mirant ni la Russia, ni 'l Marroch com debem millorar nostra cultura pera posarla al nivell de les exigencies modernes, sino mirant als escandinaus, als saxons y als helveticchs, aquestes races fortes, simbol de la voluntat y del compliment del deber.

No hi ha pas dubte que si Catalunya en l'avenc general de la humanitat cap al seu total perfeccionament s'ha quedat un bon tros endarrera de les que porten la capdevantera d'aquesta marxa triomfal no es pas per sa culpa. Molt y molt hi ha influït á ferla quedar á rrasaga les perniciosas influencies de contacte dels altres pobles ibers y sobre tot la funesta y tiránica opressió que sobre d'ella exerceix el centralisme que la lliga de peus y li tapa els ulls pera que no vegi hont va y no puga allunyar-se d'ells á mida dels seus propis desitjos. Mes aixó, que si be ho hem de tenir en compte perque es fill d'una dolorosa experiencia y es una lliçó que la historia 'ns dona, una ensenyansa del nostre passat pera acomodar millor lo nostre present y guiar am seguretat nostre pervindre, no hem pas de retreurho com doneta plo-ranera y quedar estancats suspirant con-

tinuament per nostres passades y presents desdixas, consolantnos el saber que no es culpa nostra que 'ns haigin sobrevingut. Hem de tenir present que no es el passat, com diu tothom qui pesa sobre nosaltres, sino nosaltres qui pesem sobre 'l nostre passat y que aquest es producte de nosaltres mateixos, y tal com ben ó mal influhits el férem y que 'l present d' avuy es el passat de demà, y debèm per lo tant trevallar am fe y constancia sino volèm que nostres fills puguin dir que nostres actes y nosaltres mateixos pesem sobre 'l llur passat, no havent fet res pera millorar llur present que es nostre pervindre.

Pero debèm trevallar amb altruisme y desinterés. sense miras egoistes ni ambicions de cap mena, hem de trevallar pel be de tots que es també el nostre, pel be de la patria y de nostres consemblants que es el de la humanitat pero sempre sense anar-hi á buscar cap profit personal ni cap ventajia exclussiva.

Y el nostre treball ha de consistir pura y únicament en fer cultura, en refer l'esperit social y civic de nostre poble y de nostres conciutadans, trayentlo del llot hont l'han enfonsat les conscopicencies dels politichs centralistes que l' han malejat y enlairantlo á les pures rigions de les conciencies tranquiles y segures de si mateixes. Am tot y ser llarc el camí á fer, fora relativament senzilla la resolució d' aquest complicat problema si fossin sols catalans qui deguessin convencers y educar socialment, mes per desgracia cal confessar que Barcelona, y al dir tal, sense qu' aixó vulgui significar cap exclussivisme, entenguis á Catalunya, es ja una població cosmopolita y per lo tant cal també educar l'esperit de tota aquesta gent estranya, sense ideals ni aspiracions que si be á copia d' anys s' identifica am nostre caràcter y nostres costums no arriba sino fins á la segona ó tercera generació á possehir nostre esperit. El treball de fer del nostre poble cult, ha de ser donchs d' aquells fermes y decidits sense descans ni defalliments, am les mes falegueras esperances del éxit sempre. y del que no debèm dubtar mai si volèm que ell coroni nostres esforços. Y no n' hi ha prou am que aquest sigui un treball desinteressat y altruista, com la dona del César, ha de semblarho també si no vol que la maledicencia y els enemichs puguin ferne una arma de combat contre nostres ideals. Perxó creyèm y per aixó estèm d' acort am la Unió Catalanista, porque deu comensarse per fer cultura social, puig d' aquesta á la cultura politica hi ha un sol pas fácil de donar-l-ho quan la primera existeix, mentres que, si comensèm per fer cultura politica, á nostres intencions mes desinteresades y mes nobles pot cualsevol criticaire mal intencionat veurer-hi altres fins que el be de nostra patria.

Nostra feina es donchs are la der fer cultura social á fi de que tots els catalans cumplint com á tals y com á homes tornin á tenir aquell caracter peculiar y propi de sa rassa que es lo que daba personalitat á Catalunya. Y tinguem present que el dia que la cultura social primer y la politica després estiguin á l' altura de les modernes necessitats,

Catalunya, triomfant, tornarà á ser rica y plena.

MIQUEL BALMAS JORDANA.

SOLS AQUI

Aquí fou hont vegí la llum primèra y hont tendre mare m' ensenyá parlar recordo aquesta vall prop la ribera y 'l rossinyol festiu sento cantar.

Aquí vegí ballarne la sardana y mourers al compás la barretina que llú 'j fadrí pagés quan s' engalana mentres ne don' la ma á hermosa nina

Aquí sols, sento al cor la benhauransa, aquí batega ab forsa y sens tristor, aquí ple d' alegria un sospir llansa y lo recull content lo meu amor.

Contemplo arreu la fals que l' herba sega y absort quedant, escolto la remor del riu que ab aiga cristallina rega la núa roca y l' amorosa flor.

Per eixos camps verdosos faig ma via lo sol cap á la posta veig anar, de l' hermita que hi ha en l' alta masia sagrat toch d' oració sento tocar.

Los aucellets piulan, tots es recullen pel mitj de lo brancatxe tan verdós, mos parpres ¡ay! de goix sento que 's muelleix moment solemne qu' es hermós.

.....
.....
.....
.....

Aquí hont he nascut, sols mon cor sent y aqueix dols benestar de mi s' allunya euan sento un altre parla, un altre gent, cuan soch fora de tú, ma Catalunya.

QUIMET RUBAU.

SECCIÓ BIBLIOGRÁFICA

Hem rebut una Memoria titulada "La Cámara Agrícola Oficial del Vallés" en 1904, escrita en llenga catalana, pel seu secretari, l' advocat En Domingo Molina Solá. L' esmentada Memoria es un treball acabat que honra molt á son autor, explicant detalladament y ab claretat de conceptes la marxa de la Societat durant l' any trascorregut. La bona administració y activitat de la Cámara, han lograt que aquesta estigui avuy en estat florent y envejable, havent inaugurat ja una delegació á Caldas de Montbuy. Copièm, referent á la mateixa, los següents importants datos: Per la sembra d' aquest any se compráren 40,908 kilos de patatas, y per l' any que entrém 44,625 kilos, esperant que passarà de 48,000.

En cuant á la llevor de cánem d' Italia, s' en han despatxat 1,453 kilos. Las primeras materias que s' han venut pera la confecció de guano, arriban á la xifra de 177,435 kilos. S' han venut ademés 6,450 kilos de flor de sofre y 5,000 kilos de pedra blava. S' han colocat també 20 obligacions, que unidas ab las anteriors forman un capital de 22,900 pesetas. S' han cobrat per quotas dels socis, deduhits gastos, 2,415'60 pesetas en la Cámara, y 763'62 pesetas en la delegació de Caldas. Y ha tingnt lloch durant l' any lo següent moviment de fondos:

EN LA CÁMARA

Cobros.	67,859'94 ptas.
Pagos	65,097'93 "
Existencia.	2,762'01 "

EN LA DELEGACIÓ DE CALDES

Cobros.	16,147'35 ptas.
Pagos	14,000'80 "
Existencia.	2,146'55 "

* * *
Hem rebut, fins avuy, la visita dels populars periódichs, *La Gracolaria*, *La Veu del Vallés* y *La Razón*, d' aquesta Vila; *Lo Geronés*, de Girona; *El Poble Catalá*, *La Tralla* y *Juventut*, de Barcelona, y *Gent Nova*, de Badalona.

A tots els remerciém l' envió y establím ab molt gust el cambi.

També agrañim las frases falagueras ó laudatorias que 'ns dedican, frases que no mereixén y que acceptém en obsequi de la noble causa que es lo nostre escur.

D' AQUI Y D' ALLA

Els números 266 y 267 del periódich catalanista *Juventut* son verdaderament notables per tots conceptes, conténen importantíssims articles y els plechs 41 y 42 de la novela catalana *Solitud* d' en Victor Catalá, y els números 5 y 6 de la traducció catalana de *Dafnis y Cloe*.

El dilluns 20 del passat Mars, fou detingut y empresonat en el Palau de Justicia, el nostre particular amich en Marcel Riu, redactor de "La Tralla", al anar á declarar en la causa que se segueix á n' aquet setmanari pel delict de *excitació á la rebelión*. Al cap de 24 horas de tancament fou posat en llibertat, mitjansant fianza personal. Ens alegrém tant de la llibertat del nostre amich y celebrarém que pugua continuar la seva patriótica obra de propaganda nacionalista y tornar per el bon nom de companys nostres catalanistas, com ha fet en el número del 24 del prop passat, del esmentat periódich.

L' amich y compatrici nostre, el distingit Advocat y Llicenciat en Filosofia y Lletres En Joseph Coma, ha donat en la passada setmana una conferencia importantíssima en la Associació republicana "Catalunya Federal." El Sr. Coma fou molt aplaudit y felicitat.

La Veu de Catalunya parlant d' aquesta conferencia diu que ab ella feu lo Sr. Coma el seu debut, lo cual no es cert, puig nosaltres recordém perfectament que 'l debut l' efectuá en la Associació catalanista «Bruniquer», en quin local doná també una científica conferencia sobre 'l tema «Principis d' economia social». Consti aixís.

El 23 del corrent, deixá d' existir á Sant Martí de Provencals, En Antoni Llorens y Semis, bondadós pare del nostre company y amich En Joan Llorens, redactor de *La Tralla*.

Li en vién el testimoni del nostre condol y li desitjém resignació pera soportar una pèdua tan sensible.

A la societat "Unió Lliberal", anuncian pera demà diumenge las funcions teatrals: «Aurora ó la redención de una mujer» y «Un sogre de Damocles» per la tarde, y «Los niños del hospicio» ab l' asistencia dels autors Srs. Jover y Valentí, pera la nit.

S' ens diu que per la próxima Pascua, en el local de la Associació catalanista «Bruniquer» tindrà lloch una vetllada literaria-musical.

SECCIÓ D' ANUNCIS

LA MONTSERRATINA

COTILLES DE TOTA MENA CARRER DE BARCELONA, 13
GRANOLLERS

Se facilitan **MOTORS DE GAS**
 REPRESENTACIÓ
 de las modernas **ESTUFAS DE GAS**
"Clament"

Com prova convincent de ser la **ESTUFA** mes **HIGIÉNI-
 CA** y **ECONOMICA** que 's coneix pera la calefacció, sols cal
 dir que en las casas de maternitat de Inglaterra, Fransa y Es-
 panya, se usa pera escalfar las incubadoras dels nens nascuts
 ans del temps, quins organs respiratoris son tant delicats.

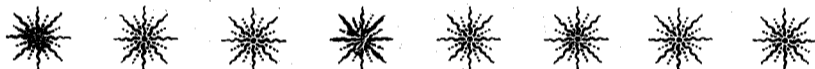
CEBRIÀ BAUTISTA VERT. -- Fàbrica del gas
GRANOLLERS

L' Aixarop FINA
BROMURAT

Remei segur pera la curació de las malalties **NERVIO-
 SAS** y **DEL PAHIDOR**.

Premiat en la Exposició Universal de Barcelona de 1888,
 y aprovat per la Real Academia de Medicina y Cirurgia de
 Barcelona.

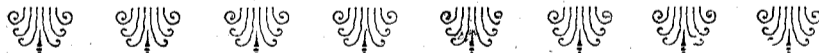
SE VEN A GRANOLLERS:
Plassa del Bestiar, 49, Farmacia
 A OLOT:
Farmacia y droguería de J. Cardelús

IMPREMPTA
 D' EN

FRANCISCO CUCURELLA
 CARRER DE CORRÓ, 9.--GRANOLLERS

Impresions de tota mena - Preus econòmichs

DISPONIBLE

JUNY

QUINZENARI AUTONOMISTA

Preu de subscripció, tres rals trimestre. -- Número solt, 15 céntims.

Anuncis á preus convinguts